

Online dialoogsessie voor volksvertegenwoordigers | 20 mei 2021

Datum:

20-05-2021 (19:30-21:30) |

Locatie:

Online via Teams

Notulist:

Het Notuleercentrum

Aanwezigen:

- Gespreksleider: Marcel van Dijk
- Ca. 45 raadsleden

De gespreksleider opent de bijeenkomst om 19.30 uur.

Doelstelling van de online dialoogsessie

Informatie geven over proces en inhoud van de RES en de te verwachten besluitvorming. Indien er tijd is worden tevens drie dilemma's besproken.

Introductie

Door Frans Langeveld, wethouder Duurzaamheid Doetinchem, bestuurlijk verantwoordelijk voor de RES Achterhoek (bestuurlijk trekker). Het proces bevindt zich in een hectische fase waarbij het onderwerp veel aandacht krijgt in zowel gemeentebestuur, samenleving als pers. De regio staat voor de opgave een bijdrage te leveren met een evenredige verdeling van de lasten. Voor de zomer wordt de RES 1.0 verwacht om over te besluiten op gemeentelijk niveau. Er is geen regionaal besluitvormingsorgaan, daarom is samenwerking tussen de lokale overheden met betrekking tot de invulling essentieel.

Presentatie van Frank Duenk, programmaleider RES Achterhoek

(Tijdens de presentatie worden vragen gesteld en beantwoord). De presentatie gaat in op de componenten die de RES moet bevatten en gaat dus niet over kaarten met mogelijke locaties. Uit inventarisatie blijkt dat er ruimschoots voldoende ruimte is om te voldoen aan het bod dat de Achterhoek heeft gedaan. Een deel van de 1,35 TWh is reeds gerealiseerd, wat nog gerealiseerd moet worden is de restopgave (0,898 TWh). Hierbij moet evenwicht gevonden worden tussen zon (nauwelijks meer nodig) en wind. De gemeenten nemen het besluit over de locaties waar bijvoorbeeld windmolens kunnen komen, met de kanttekening hierbij de regionale afweging mee te nemen.

Opsomming van de componenten van de RES 1.0

1. Het bod van de Achterhoek.
2. Omgang met de restopgave voor wind en zon (prioriteit ligt bij wind).
3. Iedere gemeente levert een evenredig deel (naar ruimtelijk vermogen).
4. Gemeentelijke vrijheidsgraden met betrekking tot windpotentie.
5. Het aanreiken van enkele (regionale) ondernemingsprincipes voor invulling windlocaties.
6. Voor zon aansluiten bij bestaande gemeentelijke kaders / verordening ruimte provincie.
7. Aandringen bij Liander om zon op (agrarisch) dak in heel de Achterhoek mogelijk te maken.
8. Afgeronde warmtestudie.
9. Plan van aanpak 50% lokaal eigendom energieproductie.
10. Stimulering van zon op dak.
11. Warmtestudie.

12. Resultaten netwerkimpactanalyse.

Vraag: met welke tiphoogte is rekening gehouden? Antwoord: circa 250 meter, dit zijn windmolens voor 5,5 MW. Voor kleinere windmolens is de ondergrens 3,5 MW, nog kleiner zal lastig worden. Liander heeft voor drie scenario's uitgerekend of het netwerk de belasting van de opwek aan kan. De netwerkbeheerder werkt constructief mee in de operatie rondom de energietransitie. Warmte is geen reële optie in de Achterhoek. Er zal van gas overgeschakeld worden op elektrisch, hetgeen druk zal leggen op de vraag.

Diverse vragen hebben betrekking op 'zon op agrarisch dak'. Hier bestaat maatschappelijk draagvlak voor, het is echter lastiger te realiseren vanwege het fijnmazig vertakte netwerk in het buitengebied. Dit is aangelegd voor de levering van elektriciteit aan de gebruiker en niet andersom. Het opschalen van dit netwerk is tijdrovend en kostbaar. De wens is om van de restopgave 0,35 TWh te realiseren via zon op dak. Lukt dit niet dan is het geen alternatief om uit te wijken naar de grond, daar komt maximaal 1 TWh. Om deze reden is het bod van de Achterhoek voorwaardelijk. Zon op dak projecten die kleinschaliger zijn dan 50 KWh tellen niet mee voor de RES. Een spreker brengt in dat er meer dilemma's spelen bij de keuze voor zon-op-agrarisch-dak. De RES-organisatie wil graag inspelen op de koppelingen met andere thematiek.

Stand van zaken RES 1.0

Locaties zonneparken: de meeste gemeenten hebben al ruimtelijk toelatings-/inpassingsbeleid hiervoor.

Zon op dak: uit provinciale studie blijkt dat de capaciteit ruim 0,35 TWh is (er is een extra impuls nodig om dit mogelijk te maken).

Verhouding wind-zon: een goede verhouding is nodig om de netwerkkosten beheersbaar te houden. De Achterhoek tendeeft naar een overaanbod van zon, meer windenergie is wenselijk

Lokaal eigendom energieproductie: de mogelijkheden om dit te stimuleren zijn onderzocht. Een mogelijke aanpak wordt in de RES 1.0 opgenomen.

Clusters van windturbines: potentiële locaties voor kleine (vanaf 3) en grotere (vanaf 5) zijn in beeld gebracht en getoetst aan de volgende criteria: fysieke en beleidsbelemmeringen, haalbaarheid en aansluitbaarheid op het net, landschapskwaliteit en mogelijke impact op de omgeving. De provincie is veelal het bevoegd gezag voor deze locaties.

Opinie stakeholders: "wij zijn voor groene energie, maar...".

Kader elektriciteitsnetwerk: alle onderzochte alternatieven kunnen door Liander worden gefaciliteerd.

Warmtestudie is gereed.

Vraag: wat wordt er nu vastgesteld met de RES 1.0? Antwoord: dit document moet gezien worden als een intentieverklaring, men stelt vast dat men de gestelde opgave waar gaat maken. Concrete en rechtsgeldige plannen vragen om stappen van de afzonderlijke gemeenten. De RES-organisatie kan een bijdrage leveren aan de onderlinge afstemming. Afhankelijk van hetgeen vanuit de gemeenten wordt teruggekoppeld, is mogelijk een afstemmingsbijeenkomst eind september of begin oktober nodig.

Vraag: kan de provincie druk uitoefenen? Antwoord: Dit kan inderdaad, de provincie probeert als een van de partners invulling te geven aan de RES. Daarnaast kunnen ontwikkelaars zich met plannen

rechtstreeks wenden tot de provincie. Indien er geen ruimtelijke of juridische bezwaren zijn, is de provincie verplicht medewerking te verlenen. Dit onderstreept het belang van bovenregionaal overleg. De ervaring leert dat ontwikkelaars vanuit commercieel oogpunt de weg van de minste weerstand (discussie) kiezen. Over het algemeen kiest men daarom een andere route dan via de provincie. In deze context is het de vraag of er binnen de RES afspraken gemaakt kunnen worden om ontwikkeling op bepaalde locaties te bemoeilijken. Het is volgens de RES-organisatie interessant om hierover na te denken, het is echter geen onderdeel van de RES 1.0. De RES-organisatie benadrukt dat men niet wil dat buitenlandse partijen hier de opwek realiseren (met de lasten voor de regio) en dat de winst wegvloeit over de grens.

Vraag: Indien gemeenten zelf kaders stellen, bijvoorbeeld ten aanzien van hoogte en afstand, grijpt de provincie dan in? Antwoord: het is niet bekend hoe de provincie zal optreden als deze kaders (sterk) afwijken van wat gemiddeld is.

Vervolg stand van zaken RES 1.0

Evident is dat de discussie lastig is en dat er tegenstanders zijn. Aan de andere kant zijn mensen ook niet blij met actiegroepen. De grote groep denkt genuanceerd, snapt de noodzaak en wil met goede randvoorwaarden meedenken. Het is spijtig dat de bijeenkomsten overwegend online hebben plaatsgevonden, desondanks is er veel informatie ingewonnen. Hiermee wordt het concept voor de RES 1.0 opgesteld en dit document wordt voor 1 juli aan de gemeenten gezonden voor vaststelling. Gemeenten geven aan hiervoor twee momenten nodig te hebben: de eerste biedt mogelijkheid voor indienen van moties en suggesties voor verbetering, de tweede voor het besluiten. De RES-organisatie zal een tijdpad aanleveren voor deze fase binnen het totale proces **[actie]**.

Vragen aan Liander:

Vraag: er is geen eenduidig beeld van de tijd die nodig is om zon op dak mogelijk te maken.

Antwoord: dit klopt, dit zijn losse projecten. Daar waar gewerkt wordt is een einddatum voor het opleveren van het werk bekend. De RES biedt kansen om de 0,35 TWh zon op dak op een planmatige en slimme manier in te passen. Zonder regie leidt het tot congestie, het probleem is niet lokaal (versnipperd) op te lossen. Liander pleit voor aansluiting op de onderstations, deze worden sowieso uitgebreid. Bij industrie draait het ook om efficiënte en slimme inpassing om versnippering tegen te gaan. Zon op dak is niet in te passen voor 2030.

Vraag: worden er ook nieuwe onderstations gerealiseerd, waar dan ook weer nieuwe initiatieven mogelijk zijn? Antwoord: Elk grootschalig project is in te passen op de huidige en uitgebreide onderstations. Nieuwe onderstations zijn geen realistische optie: ze kosten veel maatschappelijk geld, ruimte en hebben een lange looptijd alvorens operationeel te zijn. Uit de drie doorgerekende scenario's en bestaande denkbeelden weet Liander dat de huidige (uitgebreide) stations voldoen.

Vraag: in sommige gebieden kunnen wel kabels voor zon op de grond aangelegd worden, maar niet voor zon op dak. Dat doet pijn. Het netwerk zou de Achterhoekse ambities moeten ondersteunen. Aanvullend hierop de vraag of kabels niet van boer naar boer verbonden kunnen worden. Antwoord: naast de onderstations is er een (fijnmazig) middenspanningsnet voor de levering aan de gebruikers. Om dat uit te breiden zodat teruglevering mogelijk wordt, is ook het uitbreiden van het onderstation nodig. Dit zijn dus twee stappen. Het is efficiënter onderstations uit te breiden op plaatsen waar grootschalige opwek komt. De grootschalige projecten behouden ook gedurende langere tijd hun

recht op subsidie. Dit is nodig voor de doorlooptijd. Het aanleggen van een kabel voor collectief gebruik door verschillende boeren is juridisch niet toegestaan. Deze optie brengt daarnaast ook hoge kosten met zich mee. Technisch kan het, maar qua wet- en regelgeving dus niet. De RES-organisatie adviseert de wensen toe te voegen aan het RES-document, zodat het wel benoemd wordt.

Uitbreiden van de onderstations heeft de voorkeur van Liander, het fijnmazige middenspanningsnet piept en kraakt al. Wellicht kan opslag bij het middenspanningsnet op plaatsen met veel opwek uitkomst bieden. Hiervoor loopt een pilot.

Afsluiting

Alle vragen zijn gesteld, aangezien het inmiddels 21.40 uur is, sluit de voorzitter de bijeenkomst. De dilemma's worden niet besproken.

Actiepunt voor RES-organisatie

Aanleveren tijdpad met daarin vermeld wanneer welk document beschikbaar komt voor besluitvorming door de gemeenten.